

Universiteit
Leiden

The Netherlands

Parents, teachers, and media: agents of biased socialization

Kroes, A.D.A.

Citation

Kroes, A. D. A. (2023, November 22). *Parents, teachers, and media: agents of biased socialization*. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3663680>

Version: Publisher's Version

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3663680>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Addenda

Nederlandstalige Samenvatting (Dutch Summary)

Bias (vooringenomenheid), vooroordelen en discriminerende ongelijke behandeling kunnen leiden tot structurele ongelijkheid in de samenleving. Dit zien we bijvoorbeeld in de benadeling van vrouwen ten opzichte van mannen wanneer het aankomt op salaris, seksueel- en huiselijk geweld (Dutch Central Bureau of Statistics, 2022a, 2022d; Laan et al., 2021; Leaper & Brown, 2018). Wanneer leerlingen op school benadeeld worden door bias, heeft dit een negatief effect op hun prestaties, gedrag, zelfvertrouwen en motivatie (Wang et al., 2018). Er heerst tegelijkertijd onder veel mensen het idee dat onze samenleving al voldoende gelijkwaardig is en dat aandacht voor ongelijkheid en emancipatie niet (meer) belangrijk is (Kanne & van der Schelde, 2022). Het is daarom belangrijk om te onderzoeken in welke mate bias bestaat in verschillende contexten en hoe bias gecommuniceerd wordt. Bias verandert met de tijd en is vaak subtiel en impliciet van vorm (Leaper & Brown, 2018). In dit proefschrift onderzoek ik dit aan de hand van drie belangrijke *social agents* (sociale tussenpersonen): ouders, leerkrachten en de media. *Social agents* zijn mensen en entiteiten die door middel van verschillende sociale mechanismen aan ontwikkelende individuen overbrengen welke kennis, attitudes en gedragingen gepast zijn en welke niet (Bussey & Bandura, 1999; C. Connell & Elliott, 2009; Endendijk et al., 2022; Zaikman & Marks, 2017). Met gebruik van vernieuwende methodologieën heb ik onderzoek gedaan naar de inhoud en mechanismen van bias. Ik heb op deze manier getracht subtiele vormen van bias te documenteren. De focus lag hierbij voornamelijk op genderbias en in mindere mate op etnische bias.

Praktische significantie

In Hoofdstuk 4 en Hoofdstuk 5 maak ik gebruik van variantieanalyses, een statistische methode waarbij gemiddelden van verschillende groepen worden vergeleken. Bij het uitvoeren van kwantitatief statistisch onderzoek is het belangrijk om een maat voor de grootte van een effect te rapporteren. Deze maat geeft een indicatie van hoe sterk een effect is en

welke praktische impact het effect heeft (Ellis, 2010; Fritz et al., 2012; Kirk, 1996). Bij variantieanalyses is de meest gebruikte maat hiervoor η^2 kwadraat (Peng et al., 2013; Zhou & Skidmore, 2017). Uit onderzoek blijkt echter dat deze maat effecten overschat, zeker wanneer er gebruik wordt gemaakt van een kleine steekproef (Albers & Lakens, 2018; Keppel & Wickens, 2004; Lakens, 2015; Levine & Hullett, 2002). Dit zorgt voor een vertekend beeld van hoe groot een effect is. Er is een alternatief dat effecten niet overschat: ω^2 kwadraat, maar dit alternatief wordt nog maar weinig gebruikt. In Hoofdstuk 2 presenteer ik daarom een uitgebreide uitleg over wat effectgroottes zijn, wat er mis is met η^2 kwadraat en hoe ω^2 kwadraat berekend kan worden.

Ouders en de seksuele dubbele standaard

Ouders zijn belangrijke sociale agenten, die in sociale interacties met hun kinderen bias kunnen doorgeven (Bandura & Walters, 1963; Bussey & Bandura, 1999; C. Connell & Elliott, 2009; Kreager et al., 2016; Zaikman & Marks, 2017). In Hoofdstuk 3 ligt de focus op ouders als sociale agenten en op een specifieke vorm van bias: de seksuele dubbele standaard (SDS). De SDS houdt in dat er in relatie tot seksualiteit andere verwachtingen zijn voor vrouwen dan voor mannen op het gebied van sociale rollen, gedragingen en karaktereigenschappen (Axinn et al., 2011; Zaikman & Marks, 2017). Recent hebben meerdere onderzoekers zich afgevraagd of deze dubbele standaard nog wel bestaat, uit onderzoek blijkt dat de SDS niet consequent gevonden wordt, mogelijk door groeiende gendergelijkheid en veranderende seksuele moralen (Bordini & Sperb, 2013; Endendijk et al., 2020; Zaikman & Marks, 2017). Deze onzekerheid maakt het onderzoeken van de SDS interessant.

In het huidige onderzoek moesten ouders reageren op hun adolescente kind die twee korte situatiebeschrijvingen voorlas. De ene situatie ging over een jongere die voor de vijfde keer verkering heeft en de andere situatie over een jongere die tijdens het uitgaan zoent met een vreemde. Het gender van de jongeren in de situaties werd afgewisseld, zodat ik kon

onderzoeken of de reacties van ouders gendersverschillen vertonen. In eerder onderzoek naar de SDS is vaak gebruik gemaakt van onderzoeksmethoden die sociaal wenselijke antwoorden kunnen uitlokken, zoals vragenlijsten (Bordini & Sperb, 2013; Endendijk et al., 2020). Dit heeft mogelijk geleid tot onduidelijkheid over het voortbestaan van de SDS. Ik koos daarom voor een onderzoeksmethode die een relevante dynamische sociale setting nabootst: ouders die praten met hun adolescente kind over andere jongeren.

De antwoorden van ouders werden thematisch onderzocht door middel van contentanalyse. Uit de analyse bleek dat de meeste voorkomende reacties het normaliseren van seksueel gedrag betroffen en geen SDS bevatten. Een op de vier reacties had wel elementen van de SDS, bijvoorbeeld door meisjes slet te noemen en jongens als player aan te duiden. Meisjes werden daarnaast regelmatig als onzeker en onafhankelijk omschreven, terwijl dat over jongens vrijwel nooit werd gezegd. Er waren ook verschillen tussen de antwoorden van vaders en moeders, en tussen antwoorden gegeven aan zoons en dochters. Zo waren vaders met dochters vaker negatief over jongens dan vader met zonen. Moeders gaven vaker dan vaders aan dat ze geen antwoord konden of wilden geven en gaven vaker tegenstrijdige antwoorden.

Leerkrachten en bias op basisschoolrapporten

Leerlingen ontvangen regelmatig en op allerlei wijzen evaluaties van hun leerkrachten. Deze evaluaties zijn een expressie van de verwachtingen die leerkrachten hebben van leerlingen. Deze verwachtingen kunnen de prestaties, het gedrag en psychische aspecten van leerlingen beïnvloeden (Wang et al., 2018). Wanneer de evaluaties van leerlingen verschillen op basis van persoonskenmerken, zoals gender en etniciteit, is er sprake van bias. Uit eerder onderzoek blijkt dat bevindingen op basis van gender en etniciteit inconsistent zijn (Geven et al., 2018; Wang et al., 2018), waardoor verder onderzoek hiernaar nodig is. In Hoofdstuk 4 onderzocht ik daarom de teksten die leerkrachten hebben geschreven op de schoolrapporten

van basisschoolleerlingen. Schoolrapporten zijn interessante authentieke artefacten voor onderzoek, onder andere omdat leerkrachten op het moment van schrijven niet op de hoogte waren van onderzoeksdoelen.

Ik keek bij dit onderzoek naar drie aspecten: 1) de valentie van de opmerkingen (positief, negatief of neutraal); 2) of de opmerkingen over schoolwerk of over iets anders gingen; 3) de abstractie van bepaalde woorden, aan de hand van het linguïstische categorieën model (Beukeboom, 2014; Maass et al., 1989; Wigboldus et al., 2000). Uit de variantieanalyses in Hoofdstuk 4 bleek dat leerkrachten gemiddeld positieve bias laten zien naar meisjes met een Nederlandse achtergrond dan naar andere leerlingen.

Grote nieuwsverhalen in de media en bias

Door de actualiteiten in de media te volgen kunnen de attitudes van mensen richting specifieke groepen beïnvloed worden (Arendt & Northup, 2015; Mertens et al., 2019). Wanneer er tijdens een longitudinaal onderzoek een bepaald onderwerp veelvuldig in het nieuws is, kan dit de onderzoeksresultaten beïnvloeden. Het is daarom belangrijk om de mogelijke invloed van grote nieuwsverhalen te onderzoeken.

Nieuws over seksueel kindermisbruik krijgt disproportioneel veel aandacht in de media in vergelijking met ander nieuws (Grosholz & Kubrin, 2007; Hove et al., 2013), zeker wanneer extreme zaken aan het licht komen (L. R. Smith & Pegoraro, 2020; Weatherred, 2015, 2017). In dit soort nieuwsberichten worden stereotypen over daders vaak bestendigd (Cromer & Goldsmith, 2010b), zoals het idee dat mannen die met zeer jonge kinderen werken gezien worden als potentiële pedofielen (Eidevald et al., 2018; Rentzou, 2011; Sak et al., 2019). In ander onderzoek is gesuggereerd dat dit soort media-aandacht een negatieve invloed heeft op de attitudes van mensen ten opzichte van mannen die met jonge kinderen werken (Eidevald et al., 2018; Fahmy & Ibrahim, 2022; Munk et al., 2013; Rentzou, 2011), maar dit is niet eerder onderzocht.

In Hoofdstuk 5 presenteer ik een methode om media-aandacht te onderzoeken en beschrijf ik een casestudie over hoe een grote zedenzaak de genderattituden van ouders in een longitudinaal onderzoeksproject beïnvloedde. Uit de bevindingen blijkt dat een specifieke zedenzaak inderdaad langdurig grote aandacht kreeg in de media. Ouders die aan het onderzoek meededen voordat deze zaak bekend werd waren positiever over mannelijke babysitters dan ouders die meededen nadat de zaak in het nieuws kwam. De negatieve invloed op de attituden van ouders bleek langdurig te zijn.

Conclusie

In de verschillende hoofdstukken in dit proefschrift heb ik bias gedocumenteerd in specifieke sociale contexten. Uit de bevindingen blijkt dat bias subtiel aanwezig kan zijn in de socialiserende boodschappen van verschillende sociale agenten. Deze bevindingen kunnen aanleiding zijn om in te zetten op werkzame interventies die in verschillende sociale contexten worden ingezet, om zo bias in de samenleving tegen te gaan. Omdat bias veranderlijk en subtiel is, is het voortdurend onderzoeken van bias belangrijk. Het gebruik van goede statistische technieken en het bestuderen van relevante en authentieke data in verschillende sociale contexten (zoals gesprekken, geschreven teksten en media-uitingen) gelden daarbij als belangrijke onderzoekscriteria en als aanbeveling voor toekomstig onderzoek.